

СУБКУЛЬТУРА ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ФАКТОР САМОРОЗВИТКУ ДИТИНИ

Марина Животовська

Постановка проблеми: На сьогоднішній день залишається невирішеною проблема молодіжних субкультур як факторів саморозвитку дитини. Постає гостра суперечність між педагогічним вихованням в школі і вихованням у колективі субкультури. Часто таке виховання є протилежно направленим вихованням у соціумі, зокрема в школі, оскільки здійснюється безпосередній неконтрольований (частіше – негативний) вплив на духовну і фізичну сферу особистості підлітка. Як наслідок, незалежно від суспільства у підлітка формуються асоціальні цінності і погляди на суспільно важливі проблеми.

Мета статті: розкрити вплив молодіжних субкультур на саморозвиток особистості підлітка.

Виклад основного матеріалу: Молодіжна субкультура (неформали) – це група осіб (переважно молоді), що мають систему власних цінностей, стильових, мовних, атрибутивних ознак, що кардинально відмінні від загальноприйнятих. Розрізняють такі типи субкультур: 1) за ціннісними орієнтаціями: романтико- ескапістські (хіпі, толкієністи...), гедоністично-розважальні (мажори, репери тощо), кримінальні (гопники), анархо-нігелістичні (панки, металісти, сатаністи); 2) за історичним критерієм: традиційні (хіпі, панки тощо), новітні (толкієністи, готи, емо, металісти тощо) [4].

Питання молодіжних субкультур на сьогодні достатньо не висвітлено, оскільки ця тема є ще малодослідженою. Це пояснюється тим, що більшість молодіжних об'єднань є ніщо інше, як віяння з західноєвропейських країн. Крім того, багато молодіжних субкультур є закритими, і ми маємо змогу побачити лише зовнішні риси їх представників. Проте вітчизняна педагогіка серйозно зацікавилась даним питанням і досягла певних результатів.

За останні роки проблема молодіжних субкультур набула надзвичайної актуальності як у нашій країні, так і за кордоном. Поняття молодіжних субкультур неодноразово висвітлювали у своїх працях такі дослідники, як І. Баєва, Е. Еріксон, С. Іконніков, Г. Коджаспіров, І. Кон, В. Лармін, С. Левікова, Ю. Лисенко, Л. Мардахаєв, А. Мудрик, С. Пальчевський, С. Сергєєв, В. Сорочинська, О. Столяренко, А. Шариков та ін. На сьогоднішній день у сучасній науці субкультуру прийнято розглядати як систему цінностей, установок, моделей поведінки і життєвого стилю певної соціальної групи (молоді), яка є цілісним утворенням у межах домінуючої культури [1].

Молодіжні субкультури практично нічим не відрізняються від субкультури в цілому. Уперше термін «молодіжна субкультура» був використаний основоположником «соціології знання» К. Мангеймом, який описав її характерні ознаки і обґрунтував принципи типологізації у книзі «Діагноз нашого часу» (1943) [2]. Учасниками молодіжних субкультур зазвичай є особи підліткового і юнацького віку. Молодих людей у субкультурних групах насамперед приваблює можливість спілкуватися з ровесниками, оскільки спілкування в цей період є провідним фактором розвитку особистості [1]. Ставши учасниками певної молодіжної субкультури, підлітки забезпечують основну потребу в неформальному, довірливому спілкуванні, головною метою якого є розуміння й саморозкриття, відкриття свого внутрішнього світу, який може не співпадати із зовнішньою поведінкою.

Не менш важливою є зовнішня атрибутика, що дозволяє продемонструвати свою позицію і особистий погляд на життя. Завдяки цьому формується почуття приналежності, відчуття «себе серед своїх». Крім того це засіб набуття статусу в своєму середовищі, оскільки норми і цінності молодіжної субкультури є груповими, їх прийняття стає обов'язковим і служить засобом самоствердження. Такий «субкультурний стиль» надає відчуття індивідуальності, адже претендує на унікальність і експериментальність, всіляко підкреслюючи свою відмінність від інших.

Перш за все, це незаперечна потреба школяра у спілкуванні з ровесниками. Утворюється група молодих людей, яких об'єднують спільні вподобання та нахили. Саме у ній підліток шукає для себе прототип суспільства і намагається знайти пріоритетні норми та ідеали. Найчастіше підлітків цікавлять музика, стиль одягу, мова, література, засоби самореалізації, самоствердження тощо. Проте представників молодіжних субкультур об'єднують і дещо незвичні для пересічного громадянина речі: атрибутика, власна мова, деякі рухи, дії. Підліток прагне до самовизначення. Він шукає усілякі можливі способи виділитися серед загалу. Найтиповішими є зміна зовнішнього стилю, вподобань у музиці, що будуть контрастно виділятися на загальному фоні суспільства. В цей час підліток переживає період, коли прагне все спробувати. Часто зацікавленість тим чи іншим молодіжним об'єднанням є проявом саме цього інтересу. [3].

Вплив субкультури на особистість підлітка немалою мірою обумовлений дорослими: батьками та особливо педагогами. Від їх сприйняття чи несприйняття неформала залежить ефективність корекції та координації подальших дій дітей в бік власного удосконалення через принципи субкультури, чи їх деградацію під важким психологічним тягарем. Не можна з

осудом ставитися до вибору підлітка, оскільки це, скоріш всього, провокуватиме не просто образу, а своєрідне «бойкотування» і відчуження, що може призвести до безповоротної втрати ланки суспільства.

Висновок:

Отже, будь-яка субкультура – спосіб самовираження. Це є позитивним моментом, оскільки підліток може самовиразитися у справі, яка йому до вподоби, тобто самоствердитися. Це якись нахили в літературі, в стилістичних формах мистецтва даної субкультури, музиці тощо. Субкультура – це явище, що дозволяє презентувати себе як сильну, незалежну особистість, що дає молоді те, чого їй не вистачає у «звичайному» повсякденному житті. Молодіжні субкультури – особлива частина суспільної культури. Належність до тієї чи іншої неофіційної молодіжної організації компенсує підлітку негативне ставлення до себе, низький рівень самоповаги, неприйняття і нерозуміння дорослими.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баева И. Психология молодёжной субкультуры: риск и перспективы роста / И. Баева // Практична психологія та соціальна робота. – 2011. – № 7. – С. 45-49.
2. Социология молодежи : энциклопедический словарь. – М. : Академия, 2008. – С. 496.
3. Павлішевська Л. В. Нефомали: погляд на проблему / Л.В. Павлішевська // Виховна робота в школі. – 2010. – №7. – С. 30-35.
4. Поняття субкультури. Молодіжні субкультури [Електронний ресурс] // refine. org [сайт]. – Електрон. дані. – К., 2011. – Режим доступу: <http://www.refine.org. ua/pageid-5286-1.html>. - Назва з екрану